

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

توافق عربستان سعودی با ایران

(ترجمه)

پرسش:

به تاریخ 10 مارچ 2023م، بیانیه مشترک عربستان سعودی، ایران و چین در خصوص دستیابی به توافقی مبنی بر ازسرگیری روابط میان عربستان سعودی و ایران و گشودن سفارت‌های دو طرف در جریان دو ماه منتشر گردید. پادشاه سعودی برای تأکید بیشتر روی توافق به دست آمده، رئیس‌جمهور ایران را به تاریخ 19 مارچ 2023م دعوت نمود تا به عربستان سعودی سفر نماید. گفتگوها میان دو طرف با میزبانی و حمایت چین صورت گرفت. موقف امریکا در برابر این توافق مثبت بوده و از آن استقبال نموده است؛ اما رژیم یهود از این توافق ابراز ناراحتی نموده است. پرسش این است که چرا چین، چنین نقشی را بازی می‌کند و از کدام طرف برای این کار تشویق گردیده و چه منافعی از این درک حاصل چین می‌شود؟ دیگر این‌که چرا امریکا خودش این نقش را بازی نکرده و این‌که آیا چنین نقشی به ضرر منافع آن تمام خواهد شد و یا این‌که به حساب آن صورت می‌گیرد؟ همچنین، چرا رژیم یهود در قبال توافق مذکور این همه ناراحت می‌باشد؟ جزاکم الله خیراً!

پاسخ:

برای روشن شدن پاسخ به پرسش‌های مطرح شده، موارد زیر را بررسی باید نمود:

1. آژانس خبری سعودی "واس" بیانیه مشترک به دست آمده میان عربستان سعودی و ایران را به تاریخ 10 مارچ 2023م منتشر نمود و در آن گفت: «دو طرف برای از سرگیری روابط دیپلماتیک میان یکدیگر و گشودن سفارت‌خانه‌ها و نمایندگی‌های رسمی شان در طرف مقابل در جریان نهایتاً دو ماه آینده به توافق رسیدند.» دو طرف همچنین توافق نمودند که «به حاکمیت دولت‌ها و عدم مداخله در امور داخلی آن احترام گذاشته و توافق همکاری‌های امنیتی، که دو کشور در سال 2001م به آن دست یافته بودند و نیز توافق‌نامه همکاری‌های عام در عرصه‌های اقتصادی، تجاری، سرمایه‌گذاری، تکنولوژیکی، سایبسی، فرهنگی، ورزشی و جوانان که در سال 1998م میان دو طرف امضاء شده بود، از سر بگیرند. در جریان توافق یاد شده، وزیران خارجه سعودی و ایران به هدف برداشتن گام‌های عملی و نیز تنظیم تبادل سفیران و مناقشه بر سر چگونگی استحکام روابط میان دو طرف با یکدیگر دیدار و گفتگو نمودند.»

در بیانیه مشترک یادشده همچنین گفته شده: «سعودی و ایران از عراق و عمان به دلیل میزبانی گفتگوها میان دو طرف در سال‌های 2021 و 2022م ابراز امتنان و تشکری نمودند. محمد جمشیدی، معاون سیاسی رئیس‌جمهور ایران برای تحکیم و تقویت بیشتر توافق به دست آمده به تاریخ 19 مارچ 2023م در صفحه تویتر خویش چنین نوشت: «ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران دعوت‌نامه‌یی را از طرف پادشاه سعودی برای دیدار از عربستان سعودی دریافت نموده است، و رئیسی این دعوت را پذیرفته است.» حسین عبداللہیان، وزیر خارجه ایران نیز گفته که وی «در جریان ده روز گذشته، پیام‌هایی را از طریق سویس با سعودی رد و بدل نموده که در یکی از این پیام‌ها گفته شده که ایران برای حضور در گردهمایی وزیران خارجه اظهار آمادگی کرده و سه مکان را برای برگزاری این دیدار پیشنهاد نموده است.» وی به چگونگی دستیابی به این توافق نیز اشاره نموده و گفته: «تهران و ریاض در پنج دور مذاکرات در بغداد، پایتخت عراق و سه دور در مسقط، پایتخت عمان شرکت نموده بودند. سپس رئیس‌جمهور چین تصمیم گرفت برای ادامه دادن این روند پیشگام شود؛ روندی که اینک منجر به نتیجه‌یی شده که شما در جریان آن قرار دارید.» وی در پاسخ به پرسشی در مورد یمن گفت: «ما این را مسأله مربوط به خود مردم یمن می‌دانیم و طبیعتاً تمرکز بالای مسأله صلح در منطقه بخشی از توافقات به دست آمده میان ایران و ریاض بوده است.» (منبع: آژانس تسنیم ایران 19 مارچ 2023م) اما با وجود این اظهارات از طرف ایران، روزنامه وول استریت به نقل از برخی از مسئولین امریکایی و عربستانی گفت که: «ایران بر اساس توافقی که با وساطت چین صورت گرفته، موافقت نموده که روند ارسال مخفیانه سلاح برای حوثی‌ها را متوقف می‌کند.» (منبع: بی بی سی 19 مارچ 2023م) آژانس رسمی خبرگزاری ایران موسوم به "ایرنا" به تاریخ 11 مارچ 2023م، گفته بود: «مصالحه روند آتش‌بس را سرعت خواهد بخشید و به شروع گفتگوهای داخلی و تشکیل حکومت ملی فراگیر در یمن کمک خواهد نمود.» سپس احمد عوض بن مبارک، وزیر خارجه یمن گفت: «امیدواریم توافق میان سعودی و ایران مرحله جدیدی از روابط را در منطقه ایجاد نماید که منجر به پایان

دادن به مداخلات تهران در امور دولت‌های منطقه گردد.» (منبع: سایت وزارت خارجه یمن 17 مارچ 2023م) به این ترتیب، روشن می‌شود که مذاکرات قبلاً در جریان سال‌های 2021 و 2022م در عراق و عمان به پختگی رسیده بوده؛ اما موافقت‌نامه سر انجام در هیچ یک از این دو کشور امضاء نگردید؛ بلکه این پکن بود که موافقت‌نامه در آن امضا شد.

2. بناءً در بیانیه مشترک این نیز گفته شده: «در دوره 6 تا 10 مارچ 2023م در پکن، میان نمایندگان سعودی و ایران گفتگو صورت گرفت. این گفتگوها در استجاب به پیشنهاد کریمانه شی‌جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین مبنی بر حمایت چین از گسترش روابط حسن همجواری میان سعودی و ایران که منجر به ایجاد صلح و ثبات در منطقه و جهان می‌گردد، صورت گرفت و توافق‌نامه پس از موافقت میان شی‌جین‌پینگ و رهبری هر یک از سعودی و ایران مبنی بر این‌که چین گفتگوها میان سعودی و ایران را میزبانی و مدیریت نماید، امضا گردید و این خود نشانه تمایل دو طرف به حل اختلافات از طریق مذاکرات دیپلماتیک می‌باشد.» چین هر یک از سعودی و ایران را به عنوان شریک درجه یک تجارتی خود می‌داند؛ چنانچه با هر یک از این دو دولت، مشارکت فراگیر استراتژیک دارد؛ طوری‌که چنین توافق‌نامه‌ای را در ماه دسمبر 2022م با عربستان سعودی و در سال 2020م توافق‌نامه همکاری تجارتی و استراتژی 25 ساله را با ایران امضا نمود. از این رو، ممکن است طوری به نظر رسد که چین بالای دو دولت تأثیرگذار بوده و می‌تواند آنان را به این توافق وادار نماید؛ اما واقعیت چنین نیست؛ زیرا چین در خاورمیانه نفوذ نداشته و از کدام قدرتی برخوردار نیست و در وساطت‌های بین‌المللی سابقه‌ی نیز ندارد و این نخستین بار است که چین در خاورمیانه میان دو دولت وساطت می‌کند. از بیانیه مشترک دانسته می‌شود که سعودی و ایران خودشان از چین خواسته اند میان آنان وساطت نماید؛ چنانچه به صراحت در بیانیه گفته شد: «و این خود نشانه تمایل دو طرف به حل اختلافات از طریق مذاکرات دیپلماتیک می‌باشد.» پس مذاکرات میان دو طرف در دو سال قبل و از شروع ماه اپریل 2021م، به پختگی رسیده بود؛ مذاکراتی که عراق نخستین دور آن را در زمان حکومت مصطفی کاظمی، نخست وزیر اسبق عراق که وابسته به امریکا بود، میزبانی نمود. سپس عمان دورهای بعدی آن را میزبانی نمود. پس امکان این وجود داشت که دستیابی به توافق در عراق و یا عمان اعلان گردد؛ اما چنین نشد، بلکه در چین اعلان گردید!

3. این‌که چرا چنین شد و توافق در چین اعلان گردید، باید گفت به نظر می‌رسد امریکا به گونه فریبکارانه این نقش را به چین داده باشد تا مصالحه را به اتمام رسانیده و توافق را پس از آن، که در مذاکرات بغداد و مسقط به پختگی رسیده بود، اعلان نماید، به دلایل زیر:

- ا. امریکا با ایران روابط دیپلماتیک ندارد و در عین حال نمی‌خواهد طوری وانمود کند که از ایران راضی است؛ بلکه می‌خواهد نشان دهد که با آن سر دشمنی دارد و نیز نمی‌خواهد نشان دهد که ایران در محور امریکا در گردش بوده و در عملی شدن سیاست‌های آن کمک می‌کند؛ چنانچه خود مسئولین ایران به این مسأله اعتراف نموده اند.
- ب. امریکا با دادن این نقش به چین، می‌خواهد بالای چین منت گذارد که انگار به آن فرصت داده تا دست به یک کار بین‌المللی بزند و به این ترتیب چین تصور کند که در آینده تبدیل به دولتی بزرگ جهانی خواهد شد و آنگاه است که امریکا مکارانه چین را در مسئولیت‌هایی مشخص استفاده خواهد نمود؛ همان‌طور که روسیه را در قضیه سوریه و سایر قضایا استفاده نمود.
- ت. همچنین امریکا می‌خواهد به چین اشاره نماید که اگر قصد دارد به صفت یک دولت مؤثر در سطح جهانی ظاهر گردد، باید با امریکا به تفاهم رسیده و با آن همکاری نماید و نه با روسیه. به این ترتیب، امریکا، چین را اغوا نموده و اگر چین بخواهد با سیاست‌های امریکا مخالفت نشان دهد، از این اغواگری علیه آن استفاده خواهد نمود؛ طوری‌که از تأثیرگذار بودن در سطح جهان آن را محروم نموده آن را محاصره خواهد نمود؛ کاری‌که با روسیه کرد!
- ث. بدون شک، این امریکا بود که در پس درخواست سعودی و ایران از چین برای میزبانی و امضای آن توافق‌نامه قرار داشت تا کسی متوجه نشود که امریکا مستقیماً آن را مدیریت می‌کند؛ بلکه طوری به نظر برسد که چین در پس آن قرار دارد. امریکا می‌خواهد با این کار یک تیر را به دو نشان پرتاب کند:

اول: ناکام کردن نقشه یهود در عادی‌سازی روابطش با سعودی و حمله به ایران و به این ترتیب اعمال فشار بالای امریکا توسط لابی‌گران یهودی، که تابعیت امریکایی دارند، آن هم در زمانی‌که امریکا سرگرم رسیدگی به جنگ روسیه و اوکراین می‌باشد.

دوم: وانمود این‌که توافق به دست آمده به طرح و حمایت چین صورت گرفته و نه امریکا، باعث می‌شود لابی‌گران یهود نتوانند در جریان انتخابات سال آینده امریکا در برابر بایدن قرار گیرند؛ مخصوصاً با توجه به این‌که توافق مذکور به مثابه مشت محکمی است بر سینه رژیم یهود و به شدت آن را آزاده است. به این ترتیب، طوری وانمود می‌شود که امریکا در پس این توافق قرار ندارد؛ بلکه این چین است که پیش‌گام شده و این امر باعث می‌شود لابی‌گران یهود نتوانند برای اقدامات مؤثر و یا حداقل با مؤثریت کم خویش علیه بایدن در انتخابات آینده توجیهی داشته باشند.

4. این‌که چرا رژیم یهود از این توافق ناراحت می‌باشد، به این دلیل است که نقشه‌های رژیم را برهم زده؛ در حالی‌که نتانیاو، نخست‌وزیر رژیم یهود سرگرم دیدار از ایتالیا و زمینه‌سازی برای عادی‌سازی روابطش با سعودی بود، ناگهان خبر عادی شدن روابط سعودی با ایران منتشر گردید و به شدت دچار سرخوردگی گردید؛ طوری‌که تا هنوز نتوانسته در مورد توافق میان سعودی و ایران ابراز نظری داشته باشد. پس توافق مذکور به مثابه مشت محکمی به سینه وی بود و وزارت خارجه وی از ابراز نظر در مورد توافق حاصله خودداری نمود. تحلیل‌گران یهود، نزدیک شدن سعودی و ایران را ضربه‌ی برای "اسرائیل" خوانده و گفته اند که این توافق، مانع عادی شدن روابط رژیم یهود با عربستان سعودی می‌شود و این در حد ذات خودش پیامی است برای "اسرائیل" با این محتوا که اجازه حمله به ایران را ندارد. «روزنامه‌ها و رسانه‌های اسرائیل، توافق ایران و سعودی را به بحث گرفته و آن را به مثابه ضربه‌ای به اسرائیل و مانعی در برابر تلاش‌های اعلان شده بنیامین نتانیاو در گسترش دایره عادی‌سازی روابط خوانده اند. پیش از اعلان رسمی خبر توافق مذکور توسط چین و زمینه‌سازی برای از سرگیری روابط میان ریاض و تهران، نتانیاو در اظهاراتی در روم پایتخت ایتالیا از هدفش برای تداوم تلاش‌هایش در جهت عادی‌سازی روابط میان تل ابیب و ریاض سخن گفته بود و گفته بود این کار از طریق ساخت راه‌آهن حجاز و پیوند دادن حيفا با سعودی توسط پروژه راه‌آهنی‌که از اردن خواهد گذشت، صورت خواهد گرفت.» (منبع: الجزیره 13 مارچ 2023م) حکومت نتانیاو سرگرم زمینه‌سازی برای عادی نمودن روابط با سعودی و تشدید دشمنی علیه ایران و ایستادن در برابر آن بود و می‌خواست زمینه یک حمله نظامی به ایران را فراهم آورد؛ اما امریکا با این کار مخالف بود و سفرهای اخیر شماری از مسئولین امریکا به رژیم یهود به همین هدف صورت می‌گرفت. دلیل مخالفت امریکا این است که حکومت نتانیاو علیه حکومت امریکا به رهبری دموکرات‌ها سرکشی نموده است. نتانیاو عادی‌سازی روابط با سعودی را بزرگترین موفقیت و دستاورد خود و حکومت خود می‌دانست؛ زیرا عادی شدن روابط سعودی با یهود به معنای موافقت ضمنی سعودی با اعمالی است که رژیم یهود در فلسطین و علیه ایران انجام می‌دهد. ما جزئیات این موضوع را در پاسخ به پرسشی‌که به تاریخ 10 مارچ 2023م زیر عنوان "اهداف سفرهای مسئولین عالی رتبه نظامی امریکا به رژیم یهود" منتشر نمودیم، توضیح دادیم.

به این ترتیب، توافق فوق‌الذکر نتانیاو را ناراحت نمود و آن را اقدام بدی برای رژیم خود می‌داند. «یولی اد لشتاین، رئیس کمیته امور خارجه و امنیت کلیسا گفت: "ایران و سعودی اینک موافقت کرده اند که روابطشان را از سر خواهند گرفت و این برای اسرائیل و تمام جهان آزاد چیز بدی است.» (منبع: الجزیره 11 مارچ 2023م) شکی نیست که نتانیاو به خوبی می‌داند که امریکا در پس این توافق قرار دارد؛ اما این را نیز می‌داند که رژیم وی بدون "حمایت بشری" هرگز برپا نخواهد بود و در حال حاضر حمایت بشری برای یهود از طرف امریکا صورت می‌گیرد، بناءً سکوت اختیار نموده! وی می‌خواست برای بحث در مورد این امور به واشنگتن برود؛ اما درخواست‌اش رد گردید. گزارش‌ها می‌رساند که نتانیاو فشارهای کنونی را در پی قطع رابطه بایدن رئیس‌جمهور امریکا با وی راه‌اندازی نموده؛ چنان‌چه پیشنهاد سفر وی به قصر سفید تا کنون رد گردیده و نیز درخواست‌های مکرر نتانیاو مبنی بر سفر به واشنگتن همواره با پاسخ منفی مواجه گردیده است. «چند هفته است که بنیامین نتانیاو برای یک سفر به واشنگتن و حضور در قصر سفید به عنوان مهمان تلاش می‌کند؛ اما درخواست‌های مکرر وی همواره رد می‌شود.» (منبع: مصری الیوم 15 مارچ 2023م) در حدی‌که یکی از وزیران نتانیاو در پی اظهارات انتقادآمیز بایدن از تعدیلات قضایی در رژیم یهود، اعصاب‌اش را از شدت خشم از دست داده گفت: «ما یک ستاره دیگری در پرچم ایالات متحده نیستیم.» پس از آن دیوان نتانیاو گفت: «دیوان بنیامین نتانیاو، نخست‌وزیر اسرائیل به وزیران حکومت‌اش اشاره نمود که اظهارات جو بایدن رئیس‌جمهور امریکا مبنی بر منصرف شدن از ایجاد تعدیلات قضایی را دنبال نکنند. نتانیاو تأکید نمود که ائتلاف اسرائیل با ایالات متحده مستحکم و تزلزل ناپذیر است.» (منبع: الجزیره 29 مارچ 2023م)

به این ترتیب، دلیل ناراحتی یهود از توافق سعودی و ایران و نیز دلیل سکوت رژیم یهود در برابر عدم موافقت بایدن با سفر نتانیاو به واشنگتن، روشن می‌شود.

5. امریکا از توافق فوق استقبالی نمود. کارین جان بیر سخن‌گوی قصر سفید گفت: «ما در جریان گزارش‌های مربوط به توافق میان ایران و سعودی قرار داریم و به صورت کل ما از هر گونه تلاشی که در پایان دادن به جنگ در یمن و آرام شدن تنش‌ها در منطقه خاورمیانه کمک نماید، استقبال می‌کنیم. این خود یکی از دلایل سفر رئیس‌جمهور بایدن در تابستان گذشته به منطقه برای گفتگو بود». وی افزود: «کاهش تنش و دیپلوماسی دوشادوش قوت بازدارنده عمل می‌کند و این پایه‌های اساسی سیاستی است که رئیس‌جمهور بایدن در جریان سفرش در ماه جولای به منطقه، گذاشت. بناءً متوقف شدن تنش‌ها در خاورمیانه، اولویت را تشکیل می‌دهد و بایدن از آن استقبال می‌کند.» (منبع: سی ان ان امریکا 11 مارچ 2023م) جان کربی، هماهنگ‌کننده ارتباطات شورای امنیت ملی امریکا نیز گفت: «عربستانی‌ها و اشنگتن را در جریان تماس‌های شان با ایرانی‌ها گذاشته بودند، اما ایالات متحده هیچ نقشی در توافق نداشته»، وی گفت: «مردم به وساطت چین در این توافق اهمیت نمی‌دهند؛ مخصوصاً که این یک وساطت در یک بحران بوده و با تمایلات و اشنگتن در آرام نمودن خاورمیانه همسو است.» (منبع: الخلیج آن لاین، الجزیره، 11 مارچ 2023م) این ادعای مسئول امریکایی که امریکا در توافق هیچ نقشی نداشته، با این گفته‌اش که امریکا با سعودی‌ها در تماس بوده و نقش چین با تمایلات امریکا در آرام نمودن اوضاع در خاورمیانه همسو است، تناقض دارد! او می‌خواسته نقش امریکا را پنهان کند؛ اما تناقض موجود در اظهارات‌اش خود این نقش را بر ملا نمود. جک سولیفان مشاور امنیت ملی امریکا به تاریخ 14 مارچ 2023م در اظهاراتی گفت: «سعودی‌ها در جریان گفتگوها و توافق با ایران، پیوسته با اداره حکومت بایدن در تماس بوده اند.» وی همچنین گفت: «واشنگتن این را یک توافق مثبت برای متوقف نمودن تنش‌ها در منطقه می‌داند و این کار با وساطت چین صورت گرفته، زیرا روابط امریکا و ایران در وضعیتی نیست که اجازه دهد امریکایی‌ها برای حل این مشکل وساطت کنند.» (منبع: الخلیج آن لاین، 16 مارچ 2023م) شبکه "العربیة" وابسته به سعودی نیز به تاریخ 16 مارچ 2023م به نقل از یک مسئول عربستانی گفت: «کشور شاهی عربستان سعودی پیش از امضای توافق‌نامه با ایران در پکن، همپیمانان خود به شمول ایالات متحده امریکا را در جریان قرار داده بود.» علاوه بر آن، خلیج آن لاین، که اظهارات مسئولین امریکایی را گزارش می‌کند، نیز به تاریخ 17 مارچ 2023م گفت: «بگومگوهایی در میان سیاستمداران عراقی وجود دارد، مبنی بر این‌که این ایالات متحده بوده که ریاض را وادار نموده روند توافق را سرعت بخشد.» حتی در میان سیاسیون و افراد آگاهان و بیدار ایران نیز کسانی هستند که واقعیت این بازی را درک کرده اند؛ چنانچه سایت "میدل ایست نیوز" ایران، جریان گفتگوی مهدی مطهرنیا، استاد علوم سیاسی و آگاه مسایل سیاست خارجه را که با سایت "فرارو" ایران انجام داده بود، به تاریخ 21 مارچ 2023م منتشر نمود که در آن می‌گفت: «تحرکات اخیر چین در پیوند به وساطت میان ایران و سعودی مرتبط با مفهوم نقطه وصل قدرت‌های جهانی است. من به عنوان یک تحلیل‌گر نمی‌توانم این ادعا را بپذیرم که چینایی‌ها ممکن است چنین گامی را به تنهایی و بدون هماهنگی با اعضای فعال در فعالیت‌های مشترک قدرت‌های جهانی به هدف کاهش تنش میان ایران و سعودی بردارند.» منظور او از "اعضای فعال" امریکاست؛ زیرا امریکا نخستین فعال عرصه جهانی و مؤثر اصلی در خاورمیانه می‌باشد.

موارد فوق به وضوح نشان می‌دهد که توافق مذکور به اراده امریکا صورت گرفته و نیز چین با اراده امریکا وساطت نموده و ایران و سعودی به اشاره امریکا از چین خواسته اند توافق و امضای آن را میزبانی نماید.

6. به این ترتیب، پرده از چهره دولت‌های منطقه برداشته می‌شود و روشن می‌شود که چگونه در چهارچوب سیاست‌های ترسیم شده توسط امریکا در حرکت می‌باشند؛ امریکایی‌که زمام امور آن‌ها را در اختیار دارد. هرگاه امریکا از وابسته‌گانش، اعم از دنباله‌روان و یا آنانی‌که در محور امریکا می‌چرخند، بخواهد با یکدیگر تفاهم نموده و مشکلات شان را در میان خود حل و فصل نمایند، آنان با زمینه‌سازی و راه‌اندازی مذاکرات، دستور را عملی می‌کنند و هرگاه از آنان بخواهد با یکدیگر با نفرت و دشمنی تعامل نمایند، آنان لیبیک گفته و زمینه دشمنی میان خود را فراهم می‌کنند. اگر چنین نمی‌بود، امریکا هرگز نمی‌توانست در منطقه کاری را انجام دهد. بناءً راه نجات از شر امریکا این است که پیش از آن باید این نظام‌های حاکم در منطقه را از میان برداشت و سپس نظامی را برپا نمود که الله، رسول و مؤمنین را راضی می‌کند؛ نظامی‌که مسلمانان جهان را در قالب دولتی واحد جمع خواهد نمود که همانا نظام خلافت بر منهج نبوت است؛ خلافتی‌که الله سبحانه و تعالی و عده برپایی آن را در قرآن کریم داده:

(وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) [نور: ۵۵]

ترجمه: الله به افرادی از شما که ایمان آورده اند و کارهای شایسته انجام داده اند، وعده داده است که قطعاً آنان را در زمین جانشین می‌سازد، همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند جانشین نمود.

رسول الله صلى الله عليه وسلم نیز بشارت آن داده:

«ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النَّبُوءَةِ» ثم سكت. (رواه احمد)
ترجمه: سپس خلافت بر منهج نبوت خواهد بود.

رسول الله صلى الله عليه وسلم پس از آن سکوت نمود. حدیث را احمد روایت نموده است.

دهم رمضان 1444 هـ.ق.

1 اپریل 2023 م.

مترجم: عبدالله دانشجو